

NOTATKA / NOTE

**Nowe stanowiska *Labia minor* (LINNAEUS, 1758) (Dermaptera: Spongiphoridae)
na Nizinie Mazowieckiej i Wyżynie Małopolskiej**

New records of *Labia minor* (LINNAEUS, 1758) (Dermaptera: Spongiphoridae)
in the of Masovian Lowland and the Małopolska Upland

Marek MIŁKOWSKI

ul. Królowej Jadwigi 19 m. 21, 26-600 Radom; e-mail: milkowski63@wp.pl

ABSTRACT: The cosmopolitan earwig species *Labia minor* has been recorded for the first time in the vicinity of Radom. Sixteen sites of the species were identified in the Masovian Lowland and the Małopolska Upland. The earwigs were most frequently observed in manure heaps.

KEY WORDS: cosmopolitan species, anthropogenic habitats, faunistic records, Central Poland.

Kosmopolityczna kleszczanka *Labia minor* (L.) notowana jest głównie w północnej i południowej strefie umiarkowanej obu półkul, a także na różnych wyspach (LANGSTON i POWELL 1975). Występuje prawie we wszystkich krajach Europy, w Azji, Afryce, Ameryce Północnej, Ameryce Południowej i Australii (LANGSTON i POWELL 1975, HOPKINS i in. 2026). W Polsce jest jedynym przedstawicielem rodziny Spongiphoridae (Ryc. 1). Gatunek wykazywany z szeregu stanowisk w różnych częściach kraju. Znany z krain: Pobrzeże Bałtyku, Pojezierze Pomorskie, Pojezierze Mazurskie, Nizina Wielkopolsko-Kujawska, Nizina Mazowiecka, Podlasie, Puszcza Białowieska, Śląsk Dolny, Wzgórza Trzebnickie, Śląsk Górny, Wyżyna Krakowsko-Wieluńska, Wyżyna Małopolska, Wyżyna Lubelska, Roztocze, Sudety Zachodnie, Beskid Zachodni, Pieniny (BAZYLUK 1976, ŻURAWLEW i in. 2019, 2022, 2026). Z Radomia i okolic dotychczas nie podawany. Najbliższe znane stanowiska znajdują się w rejonie Warszawy i w Puszczy Pilickiej (ŻURAWLEW i in. 2026).

W ciągu kilkunastoletnich obserwacji entomologicznych prowadzonych w okolicach Radomia *L. minor* stwierdzono na nowych stanowiskach:

Nizina Mazowiecka

- EC20 Puszcza Kozienicka, Stoki, 29 IX 2025, 1 ex., w stercie skoszonej, zbutwiałej trawy, skraj łągu nad rzeką Leniwą, leg. M. MIŁKOWSKI (MM).
- EC20 Puszcza Kozienicka, Zadobrze, 20 VIII 2023, 1 ex., w przyzmi obornika, skraj lasu, leg. MM.

- EC21 Puszcza Kozienicka, Cecylówka Brzózka, 28 VIII 2026, 3 exx., w przyzmi obornika, skraj łąk i pola uprawnego, leg. MM.
- EC30 Puszcza Kozienicka, Januszno, 5 XI 2023, liczne exx., w kompostowniku pośród odpadków z gospodarstwa domowego, leg. MM.

Wyżyna Małopolska

- DB98 Dobrut ad Orońsko, 16 VIII 2026, 2 exx., w przyzmi obornika, skraj pola uprawnego i zagajnika, leg. MM.
- EB09 Nieczatów ad Zakrzew, 19 VIII 2023, 2 exx., 1 VIII 2026, 1 ex., 5 VIII 2026, 3 exx., ad lucem, leg. MM.
- EB18 Maków-Czarna Rola, 11 VII 2026, 2 exx., w stosie skoszonej, zbutwiałej trawy przylegającym do przyzmy obornika, przy gospodarstwie, leg. MM.
- EB19 Radom-Stara Wola Gołębiowska „Łysa Góra”, 23 VIII 2023, 1 ex., w przyzmi obornika, leg. MM.
- EB27 Wólka Gonciarska ad Kazanów, 24 VII 2022, 2 exx., w przyzmi obornika, leg. MM (Ryc. 2).
- EB28 Rawica Nowa ad Teczów, 30 VII 2026, 3 exx., w przyzmi obornika na polu uprawnym, leg. MM.
- EB29 Gózd ad Radom, 30 VII 2026, 3 exx., w przyzmi obornika zmieszanego z ziemią, leg. MM.
- EB29 Puszcza Kozienicka, Kolonia-Gzowice, 30 V 2026, liczne exx., w stercie obornika, łąka na skraju lasu, leg. MM.

Ryc. 1. *Labia minor* – samica (A) i samiec (B) (fot. A. LASOŃ).

Fig. 1. *Labia minor* – female (A) and male (B) (photo A. LASOŃ).

Ryc. 2. Siedlisko skorka *Labia minor* w Wólce Gonciarskiej (fot. M. MIŁKOWSKI).

Fig. 2. Habitat of the earwig *Labia minor* in Wólka Gonciarska (photo M. MIŁKOWSKI).

- EC00 Wsola ad Jedlińsk, 17 VIII 2026, 2 exx., w stercie obornika, skraj pola uprawnego, leg. MM.
- EC10 Kolonia Lesiów ad Jastrzębia, 27 V 2026, 2 exx., w stercie obornika, pole uprawne, leg. MM.
- EC10 Puszcza Kozienicka, Owadów, 4 X 2012, 1 ex., w przyzmy zgniłych ziemniaków, leg. MM.
- EC10 Radom-Wielogóra, 25 IX 2004, 1 ex., w stercie zgniłych wyłoków owocowych, leg. MM.

L. minor występuje w siedliskach antropogenicznych – na polach uprawnych, pastwiskach i łąkach, a także w stajniach i oborach (BAZYLUK 1976). Zasiedla starsze warstwy składowanego obornika, preferując temperaturę od 18°C do 25°C (MOURIER 1986). Obserwowany bywa również w stertach skoszonej, zbutwiałej trawy, w kompostownikach, a także w innych gnijących szczątkach roślinnych (inf. własne). Kleszczanka, podobnie jak inne skorki znana jest z życia społecznego i opieki nad jajami, a następnie nimfami (MOURIER 1986, MEUNIER 2024). Podczas badań przeprowadzonych w Danii, w próbce o objętości 1 dm³ pochodzącej z przyzmy kompostowanego obornika, w okresie około 15 miesięcy zaobserwowano aż 180 osobników (MOURIER 1986). Kleszczance często towarzyszą chrząszczom z rodzin Anthicidae (*Omonadus* sp.), Carabidae, Histeridae i Staphylinidae, czasem także Scarabaeidae (*Oryctes nasicornis* (LINNAEUS, 1758) (inf. własne).

L. minor stwierdzono w większości przeglądanych, dłuższej składowanych przyzmy obornika. Kleszczanka jest gatunkiem znacznie częściej występującym aniżeli wskazują na to dane zawarte w literaturze.

Dziękuję Andrzejowi LASONIOWI za wykonanie zdjęć *L. minor*.

pleszewskiego (Nizina Wielkopolsko-Kujawska). Przegląd Przyrodniczy, **30** (2): 49–57.

ŻURAWLEW P., GROBELNY S., ORZECOWSKI R., RADZIKOWSKI P., RUTKOWSKI T. 2022. New data on the distribution of cockroaches (Blattodea) and earwigs (Dermaptera) in Poland. Fragmenta Faunistica, **65** (1): 11–24.

ŻURAWLEW P., ORZECOWSKI R., GROBELNY S., BRODAK M., KUTERA M., RADZIKOWSKI P., CZYŻEWSKI S., GUZIK P., GUZIK W. 2026. Prostoskrzydłe (Orthoptera) Polski. Dostęp: 10.07.2026. (www.orthoptera.entomo.pl).

Wpłynęło: 30.08.2026.

Zaakceptowano: 28.09.2026.

Redaktor prowadzący: Dawid MARCZAK

PIŚMIENNICTWO

- BAZYLUK W. 1976. Skorki – Dermaptera. Katalog Fauny Polski. PWN, Warszawa, XVII, 3, 19 pp.
- HOPKINS H., HAAS F., DEEM L.S. 2026. Deramptera Species File. Dostęp: 17.09.2026. (<http://dermaptera.speciesfile.org/otus/889240/overview>).
- LANGSTON R., L., POWELL J.A. 1975. The earwigs of California (Order Dermaptera). Bulletin of the California Insect Survey, **20**: 1–25.
- MEUNIER J. 2024. The biology and social life of earwigs (Dermaptera). Annual Reviews of Entomology, **69**: 259–276.
- MOURIER H. 1986. Notes on the life history of *Labia minor* (L.) (Dermaptera), a potential predator of housefly eggs and larvae (Diptera, *Musca domestica* L.). Entomologiske Meddelelser, **53**: 143–148.
- ŻURAWLEW P., GROBELNY S., MARKIEWICZ E. 2019. Nowe dane o skorkach (Dermaptera), prostoskrzydłych (Orthoptera), karaczanach (Blattodea) i modliszkach (Mantodea) powiatu